

Nr 38

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om upplagande å riksstaten för budgetåret 1959/60 av underskottet för luftfartsfonden.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1, bilaga 17, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1959 föreslagit riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1959/60 upptaga ett underskott om 12 500 000 kr.

Med skrivelse den 25 augusti 1958 har *luftfartsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande underskott å luftfartsfonden för budgetåret 1959/60.

I propositionen lämnas till en början en redovisning av några verket berörande allmänna frågor samt vissa organisations- och personalfrågor (s. 2—4).

Efter en avvägning av de olika medelsbehoven samt under beaktande av den begränsning, som med hänsyn till det statsfinansiella läget är erforderlig, har styrelsen uppgjort följande beräkning av inkomster och utgifter för budgetåret 1959/60. De beräknade inkomsterna samt utgifterna enligt den fastställda staten för innevarande budgetår har medtagits som jämförelse.

I n k o m s t e r

	1958/59	1959/60
1. Hyror och arrenden	2 925 000	3 300 000
2. Trafikinkomster	9 275 000	10 000 000
3. Besiktningavgifter m. m.	400 000	450 000
4. Diverse inkomster	500 000	450 000
	Summa 13 100 000 ¹	14 200 000

U t g i f t e r

1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	2 780 000	3 049 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	510 000	531 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	6 045 000	7 190 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	875 000	1 133 000
5. Underhåll m. m. av flygplatser	2 600 000	4 300 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	165 000	175 000

¹ Bihang till riksdagens protokoll 1959.6 saml. Nr 38

7. Underhåll och drift av radioanläggningar	4 250 000	4 650 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning	980 000	1 270 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	1 975 000	2 585 000
10. Sveriges bidrag till ICAO m. m.	700 000	670 000
11. Pensionskostnader	130 000	130 000
12. Diverse utgifter	120 000	202 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	1 400 000	1 550 000
14. Utbyggnad av trafikledningen	—	410 000
15. Oförutsett	—	355 000
	Summa 22 530 000 ¹	28 200 000
	Underskott 9 430 000	14 000 000

¹ I fjolårets statsverksproposition beräknades inkomsterna för 1958/59 till 12 200 000 kr och utgifterna till 22 200 000 kr.

Beträffande de närmare upplysningar angående beräkningen av de skilda inkomst- och utgiftsposterna som i anslutning till tabellen lämnas av luftfartsstyrelsen torde få hänvisas till propositionen (s. 5—9).

I propositionen redovisas vidare en av luftfartsstyrelsen med skrivelse den 21 oktober 1958 överlämnad utredning angående trafikledningens organisation (s. 9 och 10).

I skrivelse den 21 oktober 1958 har luftfartsstyrelsen slutligen gjort framställning i en lönegradsplaceringsfråga (s. 10).

Remissutlåtanden av *statskontoret* och *statens lönenämnd* redovisas å s. 10 och 11 i propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

I 1958 års statsverksproposition beräknades luftfartsfondens underskott för innevarande budgetår till 10 000 000 kr. Genom beslut den 30 maj 1958 fastställde Kungl. Maj:t driftkostnadsstat för luftfartsverket och i denna upptogs driftkostnaderna till 22 530 000 kr. Samtidigt beräknades inkomsterna till 13 100 000 kr., varför ett underskott om högst 10 000 000 kr. förutsattes för budgetåret 1958/59.

För nästa budgetår uppskattar luftfartsstyrelsen fondens driftkostnader till 28 200 000 kr., innebärande en ökning i förhållande till luftfartsverkets stat för innevarande budgetår med 5 670 000 kr. Inkomsterna beräknas samtidigt öka med 1 100 000 kr. till 14 200 000 kr. Fondens underskott för budgetåret 1959/60 skulle följaktligen komma att uppgå till 14 000 000 kr.

Av utgiftsökningen hänför sig 1 742 000 kr. till kostnader i samband med idrifttagandet av Stockholm-Arlanda flygplats. Ökningen i övrigt hänför sig till så gott som samtliga utgiftstitlar men i det väsentligaste till följande poster, nämligen avlöningskostnader 1 283 000 kr., underhåll m. m. av flygplatser 1 300 000 kr., underhåll och drift av radioanläggningar och teleutrustning 437 000 kr., utgifter för väderlekstjänst 320 000 kr. samt avsättning till värdeminskningsskonto, vars förändring står i samband med omfattningen av den pågående investeringsverksamheten, 150 000 kr. Dessutom har upptagits en särskild post om 355 000 kr. för oförutsedda utgifter. —

Inkomstökningen faller nästan helt på trafik- samt hyres- och arrendeinkomster.

Kostnaderna i anledning av idrifttagandet av Stockholm-Arlanda flygplats torde vara svårt att redan nu mera noggrant beräkna. Bl. a. synes en viss osäkerhet råda rörande flygtrafikens omfattning på flygplatsen under budgetåret 1959/60. I avvaktan på närmare erfarenheter av driftkostnaderna för denna flygplats torde det av styrelsen äskade beloppet om 1 742 000 kr. kunna minskas med 200 000 kr. jämte vissa utgifter för väderlekstjänst, som jag behandlar senare.

I fråga om luftfartsstyrelsens organisation föreslog styrelsen i sina hösten 1956 framlagda beräkningar rörande underskottet å luftfartsfonden för budgetåret 1957/58 inrättandet av en byråchefstjänst i nuvarande Bp 1 för internationella frågor rörande civil luftfart. I 1957 års statsverksproposition anförde dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet härom, att man t. v. borde söka tillgodose berörda behov genom anlitande av extra arbetskraft. Trots de internationella frågornas ökade betydelse inom den civila luftfarten anser jag mig icke kunna tillstyrka det av styrelsen framlagda förslaget om förändring av en extra befattning som byråchef till en extraordinarie tjänst i Be 1, vars innehavare skulle förestå utrikessekretariatet på styrelsen. Styrelsens framställning angående uppflyttning av tjänsten såsom trafikdirektör i lönegrad Bp 1 till Bp 3 är jag ej heller beredd att förorda.

Beträffande övriga förslag har luftfartsstyrelsen i fråga om luftfartsverkets avlöningar räknat med, förutom automatiska utgiftsökningar på grund av löneklassuppflyttningar m. m., ökade utgifter för väntade generella löneökningar samt för förstärkning av styrelsens och flygplatsorganisationens personal. De av styrelsen beräknade kostnaderna för väntade generella löneökningar, sammanlagt 492 000 kr., bör inte inräknas i avlöningsposterna. I stället bör posten för oförutsedda utgifter anpassas så, att den innefattar även en viss marginal för dylika ev. uppkommande löneökningar. Övriga förslag i fråga om styrelsens personal tillstyrker jag med den begränsningen att kostnadsökningen för inrättande av högre biträdestjänster bör minskas med 25 000 kr.

Till följd av luftfartens utveckling har inom luftfartsstyrelsen i samverkan med flygvapnet och telestyrelsen utarbetats en preliminär plan för utbyggnad av ett nytt trafikledningssystem, som bl. a. innefattar gemensamma civil-militära kontrollorgan. Det nya systemet, som avses att utbyggas successivt under de närmaste åren, medför — förutom ökad utrustning — behov av ytterligare personal. För nästa budgetår föreslår styrelsen en utökning av trafikledningen med två förste trafikledare i Ae 21, tio trafikledaraspiranter, sex trafikexpeditörer och fem trafikbiträden. De föreslagna tjänsterna som förste trafikledare är avsedda för cheferna för den civila delen av de civil-militära samordningsorganen. Med hänsyn till vikten av att trafikledningen erhåller tillräckliga resurser för att så riskfritt som möjligt avveckla den ökande och samtidigt allt snabbare flygtrafiken tillstyrker jag den föreslagna förstärkningen av trafikledningspersonalen. — Däremot anser jag mig icke kunna biträda förslaget om uppflyttande av två tjänster som trafikledare i Ae 19 till förste trafikledare i Ae 21, avsedda för vaktföreståndare på kontrollcentralen vid Bromma flygplats. Vidare har jag i fråga om flygplatsorganisationens avlöningar ansett mig böra förorda, att den av styrelsen upptagna utgiftsökningen för anställande av ytterligare driftpersonal vid olika flygplatser begränsas med 130 000 kr.

Styrelsens omkostnadspost upptager jag oförändrad i förhållande till

innevarande budgetår, vilket innebär en minskning med 21 000 kr. jämfört med styrelsens äskande. Vad beträffar flygplatsorganisationens omkostnader tillstyrker jag styrelsens förslag om ökning med 65 000 kr. i anledning av utbyggnaden av trafikledningsorganisationen. Med hänsyn till automatiska kostnadsminskningar kan i enlighet med styrelsens beräkningar och med bortseende från utgiftsökningen för Stockholm-Arlanda flygplats omkostnadsposten i dess helhet minskas med 12 000 kr.

För relativt omfattande reparationsarbeten på Bromma och Karlstads flygplatser har styrelsen föreslagit en ökning av posten till underhåll m. m. av flygplatser med 1 300 000 kr. Jag tillstyrker, att medel i förevarande sammanhang beräknas för erforderliga arbeten på bana 05-23 på Bromma flygplats. Den föreslagna nybeläggningen på varmkörningsplatserna inom hangarområdet på Bromma flygplats har jag i och för sig icke något att erinra mot. Då emellertid detta arbete torde få anses vara av investeringskaraktär, har jag i samband med behandlingen av luftfartsverkets investeringar förordat, att kostnaderna för denna beläggning bestrides med kapitalmedel. Till några mera omfattande reparationsarbeten på Karlstads flygplats har jag icke funnit möjligt att förorda anvisande av medel under nästa budgetår. Till följd av vad jag nu anfört synes den ifrågasatta ökningen under nämnda utgiftspost kunna minskas med 800 000 kr.

Vid beräkningen av medelsbehovet för underhåll och drift av radioanläggningar för luftfarten har telestyrelsen och luftfartsstyrelsen icke medtagit kostnader för ränta på det i televerkets luftfartsanläggningar nedlagda statskapitalet. Kungl. Maj:t har emellertid genom beslut den 7 november 1958 givit berörda myndigheter till känna, att medel såsom hittills skall beräknas för förräntning av det kapital, som investerats i radioanläggningar för luftfarten under televerkets fond. De av luftfartsstyrelsen angivna kostnaderna för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår bör därför uppräknas med 155 000 kr.

Med hänsyn till mitt ställningstagande till berörda anslag under sjätte huvudtiteln kan utgiftsökningen för väderlekstjänsten minskas i förhållande till styrelsens uppskattning med 330 000 kr., varav 70 000 kr. hänförs till Arlanda flygplats och 260 000 kr. till markorganisationen i övrigt.

Beträffande stafförslaget i övrigt bör den föreslagna uppräknningen av posten Diverse utgifter med 95 000 kr. begränsas till 10 000 kr. för ökade undervisningskostnader.

Posten oförutsedda utgifter torde under hänvisning till vad jag tidigare anfört böra räknas upp med 445 000 kr. till 800 000 kr.

Vid bifall till vad jag förordat kan luftfartsverkets driftkostnad, inklusive posten till oförutsedda utgifter, beräknas komma att uppgå till i runt tal 26 700 000 kr. I likhet med statskontoret anser jag det angeläget, att ansträngningar göres att öka luftfartsverkets inkomster så att en bättre balans uppnås mellan dessa och verkets driftutgifter. Det torde få ankomma på den svenska delegationen i den förut nämnda skandinaviska flygtaxekommittén att verkställa en utredning, utvisande i vilken utsträckning luftfartsverkets inkomster och utgifter hänförs sig till utrikes- resp. inrikesflyget samt i anslutning härtill framlägga de förslag i fråga om luftfartsverkets ekonomi, vartill utredningen må föranleda. Resultatet av ifrågavarande undersökning torde böra föreligga färdigt, så att det kan beaktas vid budgetarbetet under hösten 1959.

I förevarande sammanhang har jag emellertid icke ansett mig kunna räkna med större inkomstökning för budgetåret 1959/60 än vad styrelsen utgått ifrån. Jag beräknar således inkomsterna för nästa budgetår till

14 200 000 kr. Med hänsyn till vad jag nu förordat torde underskottet å luftfartsfonden å driftbudgeten för budgetåret 1959/60 kunna upptagas till 12 500 000 kr. Jag förutsätter vidare, att den noggranna avvägningen av de olika utgiftsposterna, liksom hittills varit fallet, får ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa, sedan styrelsen under våren 1959 ingivit sina definitiva förslag till driftkostnadsstat.

Utskottet. Den ökning av luftfartsfondens underskott som förutses för nästa budgetår, 2,5 milj. kr., betingas i hög grad av luftfartsverkets kostnader för driften av storflygplatsen Stockholm-Arlanda. Men även bortsett från Arlanda-flygplatsen beräknas i Kungl. Maj:ts förslag en kraftigare ökning av utgifterna än inkomsterna. Sålunda märkes bland utgiftsökningarna kostnaderna för en utbyggnad av trafikledningen, underhållet av flygplatserna samt underhållet och driften av radio- och teleanläggningarna.

Departementschefen har funnit det angeläget, att ansträngningar göres att öka luftfartsverkets inkomster, så att en bättre balans uppnås mellan dessa och verkets driftutgifter. Detta uttalande vill utskottet kraftigt stryka under.

Departementschefen har förutskickat en utredning av utgifternas och inkomsternas hänförlighet till inrikes- respektive utrikesflyget. I samband härmed förutsattes, att förslag i fråga om luftfartsverkets ekonomi skall läggas fram. Utskottet finner i likhet med departementschefen en dylik undersökning vara angelägen. Enligt utskottets mening bör i första hand ett sådant förhållande eftersträvas, att i vart fall inrikesflyget skall bära sina egna kostnader.

Vad departementschefen i förevarande sammanhang i övrigt anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer således,

att riksdagen må för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1959/60 upptaga ett underskott om 12 500 000 kr.

Stockholm den 3 mars 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, Sundelin, Thun, Bergman, Holmqvist, Pålsson, Axel Johannes Andersson, Rikard Svensson, fru Wallentheim och herr Ragnar Bergh; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Nilsson i Göingegården, Andreasson, Nihlfors, Gustafsson i Skellefteå, Johansson i Norrköping och Gustafsson i Kårby.